

Upravništvo: Ljubljana, Knafjeva 5
— Telefon št. 3122, 3123, 3124,
3125, 3126.
Inseratni oddelk: Ljubljana, Selen-
burgova ul. — Tel. 3492 in 3392
Podružnica Maribor: Grajski trg št. 7.
Telefon št. 2455.
Podružnica Celje: Kocenova ulica 2.
Telefon št. 190.
Računi pri pošti čez zavod Ljub-
ljana št. 17.749.

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka.
Naročnina znaša mesečno 25 din.
Za inozemstvo 40 din.

Uredništvo:
Ljubljana, Knafjeva ulica 5, telefon
3122, 3123, 3124, 3125, 3126; Maribor,
Grajski trg št. 7, telefon št. 2455;
Celje, Strossmayerjeva ulica št. 1,
telefon št. 65.

Rokopisi se ne vračajo.

Ob začetku šestega vojnega mesca

Vojna je prešla v svoj šesti mesec. Značaj se ji ni spremenil. Ostala je orjaška borba pripravljenosti, silovito oboroževanje, ki se običajno izvede že pred izbruhom sovražnosti, to pot pa se nadaljuje brez konca in kraja in se bo očitno še nadaljevalo. Ostala je nadalje orjaška gospodarska vojna in more se reči, da se načelom gospodarske vojne podreajo tudi domala vse bojne akcije, zlasti one na morju in v zraku.

Tudi na diplomatskem področju ni zabeležiti akcij, v katerih bi si vodilni državniki vojujočih se strank pripravili novo situacijo ali si ustvarjali nove postojanke za utrditev vojaške pozicije. Njih govori v poslednji dobi ni prinesel nikakih bistvenih novih potez v mednarodno stanje. Med izjavami ena najvažnejših je bila vehemena Churchillova izjava glede stališča nevtralnih držav. Njegova izjava, ki so vzbudila po vsem svetu ogromno pozornost ter sprožila tudi obilo uradnih reakcij, so pomenila zelo drastično izraženo apel na nevtrale, naj opuste nevtralnost in se udeležijo vojne na strani zapadnih sil. V zvezi z njegovim govorom so se brž naslednje dni pojavila vprašanja, ali je Churchill ta poziv izrekel v imenu vlade ali pa predstavlja samo njegovo osebno mnenje in je le izraz njegovega živahnega temperamenta. Povsem v skladu z britansko tradicijo je bilo, da je problem nevtralec vzel v pretes tudi sam predsednik vlade Chamberlain ter s preciznim stališčem razpršil vse dvome: za britansko vlado je in ostane samo po sebi umevno, da nevtralec sam odloča o tem, ali naj se udeležijo sponada ali naj ostanejo še nadalje nevtralni. Toda Chamberlain je obenem smatral za potrebno podčrtati, da se nobena od nevtralnih držav ne čuti ogrožena radi zapadnih vojnih priprav in da nobene nevtralne ladje še ni potonila britanska mornarica.

Iz teh enunciacij izhaja, da britanska vlada svoja dosedanja stališča glede nevtralec ne bo spremenila, vsaj ne, dokler bo v sedanjih sestavi. Se vedno pa se ponavljajo glasovi, ki so se pojavili ob priliki tudi danes še neraztolmačene ostavke vojnega ministra Hore Belisha: pričakovati je, da se izvede zelo obsežna rekonstrukcija vlade. Toda prav v tem pogledu je svet jako malo poučen in vse kaže, da bo dobival tudi v bodoče le pomanjkljive informacije. Ako pa bi zares kdaj Winston Churchill zavzel predsedniško mesto in v njem zamenjal starega in bolj mirnega Chamberlaina, bi to nedvomno pomenilo uporabo bolj radikalnih bojnih sredstev.

Razmerje do nevtralec bo nemara tudi nadalje ostalo najbolj kočljiv problem ob sedanjih vojni. Čim dalje bolj se kaže, da se sedanja vojna ne bo razvila po sledih velike svetovne vojne. Takrat sta dejansko obstajala le dva tabora, ki so se v njih podredila vsa manjša nasprotja med zveznimi državami. Danes je drugače. Nele da želijo manjše države, ostati ob strani, slično kakor so mnoge ostale v svetovni vojni, tudi velike sile kažejo povsem očito težnjo, da se ne udeležijo vojne. Celo Sovjetska Rusija, ki se je s svojim vkorakanjem v vzhodno Poljsko ter z napadom na Finsko najbolj približala vojni sami, še vedno nikakor ne kaže volje, da bi se resnično zapletla v skupni konflikt. Londonski in pariški poslaniki niti začasno nista zapustila svojih mest, a zadnje vesti pripovedujejo, da se britanski poslanik Seeds vrača že zopet v Moskvo. Kaže se tedaj, da se kljub drugačnim napovedim diplomatski odnosaji med zapadnimi državami in Sovjetsko unijo ne bodo prekinili, kakor tudi Amerika v svoji pomoči za Finsko ne bo šla do preloma na diplomatskem področju.

Stališče Japonske je ostalo precej nespremenjeno. Razmerje sil v svetu je tako, da Japonski ne kaže priključiti se enemu ali drugemu taboru. Slej ko prej smatrajo v Tokiju, da bodo še najlažje dosegli specialne svoje namene, ako ostanejo ob strani ter izrabijo situacijo, kjer in kadar bi se zdelo možno. Trgovinsko-gospodarski konflikt, ki je nastal z Ameriko po 26. januarju, je tako resnega značaja, da potiska v ozadje vse druge zadeve. Brez pretiravanja se more reči, da je prav radi njega navezana Japonska še bolj na urejene odnose z Veliko Britanijo, pa zato od poostrove tiencinskega spora ni pričakovati nič senzacionalnega. Saj se zdi, da se iz poostrene japonsko-ameriškega trgovinskega nasprotja celo Rusi vzeli nekaj koristi; zadnje vesti namreč pripovedujejo, da se so pogajanja za ureditev meje na mongolsko-mandžurskem mejnem področju prekinila kar moramo brez dvoma tolmačiti z sovjetskimi odporom zoper kako popuščanje.

Se bolj kakor glede Sovjetske unije in Japonske je stvar nevtralec ojače-

Irski terorizem in Anglija

Angleška vlada trdno odločena, da z najenergičnejšimi ukrepi zatre zločinsko početje članov irske revolucionarne organizacije — Včeraj sta bila justificirana dva Irca

London, 7. febr. s. (Reuter). Irski teroristi Barnes in Ricards, ki sta bila zaradi atentata v Coventry v avgustu lanskega leta obsojena na smrt, sta bila davi v Birminghamu justificirana. Sodisce ju je v decembru spoznalo kriva umora, ker je bilo pri eksploziji, ki sta jo povzročila, ubitih 5 oseb.

V zvezi z justifikacijo je imel snoči visoki komisar za Irsko Dulanty razgovor najprej z ministrom za dominione Edenom, zvečer pa 20 minutni razgovor z ministrskim predsednikom Chamberlainom.

Preden je bila izvršena smrtna kazen nad obema atentatorjema, je policija pozvala množico, ki se je zbrala pred jetnišnico, naj se razide. Množica se je molče razšla.

London, 7. febr. j. (RSV). V angleških političnih krogih naglašajo, da atentati, ki jih dela irska revolucionarna organizacija (IRA) pač niso primerni, da bi lahko pripomogli k uresničenju njenega ideala — Združena Irski Teroristične metode IRA povzročajo samo odklanjanje razpoloženje v merodajnih krogih tako v Veliki Britaniji, kakor tudi v Ulstru. Bolj in bolj raste sum in to celo v sami vladi, da prejema IRA finančno pomoč iz Nemčije. Zaloge orožja, ki jih je odkrila policija, so tolikšne, da je težko verjeti, da bi te na-

kupke zmogli sami člani te irske protizakonite organizacije. Seveda je težko ugotoviti, za kolikšne denarne svote gre, vendar pa v angleških političnih krogih ne dvomijo, da bo de Valera vlada uvedla energično preiskavo, da se to dožene. Znano je, da je de Valera strog privrženec ustavnih metod v političnem boju in da enako, kakor angleška vlada, obsoja teror kot orožje v političnem boju, ki ga je tudi sam že ponovno obsodil. Seveda je bilo zanj nemogoče, da o priliki obsodbe obeh teroristov, ki sta bila danes justificirana, ne bi bil protestiral pri angleški vladi. To je skoraj moral storiti. Angleško notranje ministrstvo pa je moralo prav tako de Valero protest po posvetovanju s Chamberlainom zavrniti.

V poučenih angleških krogih smatrajo, da resolucij, sprejetih v raznih irskih mestih, ki so zahtevale pomilostitev obeh obsojenih teroristov, ni smatrati kot odobravanje zločinskega početja irske revolucionarne organizacije, ki ni v ničemer podobno političnim deliktom, marveč, da jih je smatrati samo kot dejanje, narekovano po plemenski solidarnosti. Angleški politični krogi zadnjim terorističnim dejanjem IRA v Angliji ne pripisujejo posebno važnosti. Prav tako so prepričani, da de Valera, pod čigar kontrolo je tudi vsa vojna sila na Irskem, v sporazumu s svojo vlado

ne bo storil nobenih tako energičnih ukrepov, ki bi utegnili dovesti do resnih nemirov na Irskem. De Valera — pravijo v angleških političnih krogih — prav dobro ve, da se bo potem, ko bo postala možna Zedinjena Irski, dosegla lahko to samo z uporabo ustavnih metod. Kajti Ulster, čigar glas bo v tej odločitvi odločilne važnosti, se bo moral šele pripraviti o potrebnosti zedinjenja z ostalo Irsko. Do tedaj pa bo angleška vlada podpirala Ulster proti vsakemu terorističnemu podvigu z irske strani.

Naravno je, da smatra IRA sedanje prilike ugodne za teroristično agitacijo, toda irska oblastva se tu ne morejo strinjati z njo, zlasti ne, ker je danes vojaška sila Anglije neprimerno večja, kakor je bila za časa svetovne vojne, dočim so irske revolucionarne organizacije mnogo bolj šibke, kot tedaj.

Angleški politični krogi izjavljajo, da se politika Velike Britanije namrta Irski ne bo močno spremenila, marveč bo skušala vzdrževati z irsko vlado kolikor mogoče dobre odnose, ter bo v okviru ustavnih možnosti radevolje razpravljala o vseh aktualnih vprašanjih. Hkrati pa bo vlada Velike Britanije brez oklevanja v vse strogo nastopala proti slehernemu terorističnemu dejanju izvršenemu na angleškem teritoriju. Sedanja vojna, pravijo angleški

politični krogi, v ničemer ne spreminja osnovnega dejstva.

Ako mora Velika Britanija vzdrževati normalne gospodarske odnose z Irsko, ima Irski na drugi strani življenjsko potrebo na angleški trgovini ter mora zaradi tega razumeti, da bi vsako podpiranje terorizma njuno moralo porušiti to politično-gospodarsko ravnotežje.

V informiranih angleških političnih krogih so prepričani, da je dobila angleška policija stroge instrukcije za zatiranje irskega terorizma.

Razburjenje v Dublinu

Dublin, 7. febr. j. (Reuter). Danes dopolne so bili v Dublinu in okolici raztrošeni letaki s podpisom Toma Barryja. ki napoveduje za danes zvečer ljudska zborovanja, na katerih bo govorilo več irskih republikancev v protest proti justifikaciji obeh irskih teroristov.

Justifikacija obeh irskih teroristov, ki je bila izvršena danes zjutraj, je vzbudila v Dublinu globoko sožalje, toda doslej še ni vesti o kakršnih protestnih demonstracijah. Edino kar je bilo doslej s strani irske republikanske vojske storjeno v znak protesta, je prepoved nekaterih nogometnih tekem, ki so bile napovedane za danes.

Zapadni velesili in Sovjetska Rusija

Po italijanskih vesteh se je zavezniški vrhovni vojni svet v Parizu odločil za energičen nastop proti Sovjetski uniji

Rim, 7. febr. o. Po informacijah italijanskega tiska so na poslednjem zasedanju zavezniškega vrhovnega vojnega sveta v Parizu razpravljali ne le o izgleh uspešne vojne na zapadu, nego so ogle dolocene tudi nove smernice za zavezniško politiko do Moskve.

V svojih poročilih iz Londona pravijo rimski listi, da je treba že v kratkem pričakovati razširjenega angleško-francosko-ruskih odnosov. Ni izključeno da se bo sedanja finsko-sovjetska vojna spravila v okvir evropske vojne, ki bi se s tem razširila na severovzhodno Evropo. Francoski odgovorni politični krogi so bili po vesteh rimskih listov že od vsega pričekali za odločno akcijo zaveznikov proti Sovjetski Rusiji, v britanski vladi pa so bila mnenja deljena. Chamberlain je bil proti taki akciji, ker mu ni na tem, da bi se morali Velika Britanija in Francija boriti tudi še proti Sovjetski Rusiji. Kakor se je izkazalo, pa je Chamberlainova teza, kakor poročajo italijanski listi, na zasedanju zavezniškega vojnega sveta propadla. Mornariški minister Churchill ki je bil zagovornik odločnega nastopa proti

Rusiji, je s svojimi prijatelji v Parizu prodrl.

Tako bosta, kakor kaže, London in Pariz sedaj kmalu razštila svoje odnose z Moskvo in morda bosta Velika Britanija in Francija poslali močno ekspedicijsko vojsko na Finsko, še preden bi prišlo do definitivne prekinitve diplomatskih odnosov med njima in Sovjetsko Rusijo.

London, 7. februarja. AA. (Reuter). Danes so v splošnem domu razpravljali o britanski pomoči Finski. Poslanec Nox je hotel zvedeti ali bo parlament vzel v pretes možnost, da bi se odposlala britanska bombna letala in lovski letala s piloti na Finsko, s čimer bi podprli borbo za rešitev civilizacije. Podtajnik v zunanjem ministruvstvu Butler je odgovoril med drugim: Kakor je bilo že prej javljeno, so bili izdani vsi ukrepi, da se podpre finska vlada s pošiljanjem potrebnega vojnega materla, med katerega spadajo tudi letala. Kolikor vem, so finski piloti sposobni leteti z vsemi vrstami naših letal, ki jih bo naša vlada poslala na Finsko. Ko je odgovarjal na nadaljna vprašanja, je Butler dejal, da se britanska vlada zaveda nujnosti svoje pomoči Finski.

Posvetovanja v Berlinu

Nemci odločno zanikajo vesti o njihovem posredovanju med Sovjetsko Rusijo in Finsko

Berlin, 7. februarja. AA. (DNB). V zvezi s prihodom nekaterih nemških diplomatovskih predstavnikov v tujini pravi »Dienst aus Deutschland«, da se nahajata med došlimi nemškimi diplomati tudi veleposlanik v Moskvi v. Schulenburg in poslanik v Helsinkih v. Blücher. List pripominja, da prihod teh nemških diplomatov mma nobene posebnega pomena, zlasti pa ne senzacionalnega, ker je njun prihod zgolj informativnega značaja. Nemčija, pravi list, spremlja z veliko pozornostjo potek finsko-sovjetskega spopada. Čeprav ima s sovjetsko Rusijo prijateljske odnose, vendar Nemčija ni udeležena v rusko-finskem spopadu in se njeno stališče ni prav v ničemer spremenilo. Verjetno je, da bo veleposlanik v. Schulenburg podal svoje poročilo o sedanjem stanju nemško-sovjetskih gospodarskih pogajanj Kar se tiče prihoda nemškega poslanika v Helsinkih pa je treba reči, da ta prihod ni v nobeni zvezi s kakimi političnimi kombinacijami.

Berlin, 7. februarja. AA. Angleški tisk in angleški radio sta v zadnjem času večkrat javljala, da se nemški častniki in strokovnjaki nahajajo v službi sovjetske Rusije, da

prevažajo nemške ladje zlasti topniško strelivo za sovjetske čete v Pečengij in Murmansk. Da so Nemci poslali sovjetski Rusiji vojne ladje v zameno za sovjetske podmornice itd. V zvezi s tem uradno ugotavljajo, da sovjetska Rusija ni nikdar zahtevala od Nemčije pomoči v kakršnoli obliki za boj proti Finski. Prav tako ugotavljajo, da Nemčija v rusko-finskem spopadu ni nikoli nudila nobene vojaške podpore sovjetski Rusiji.

Bern, 7. febr. j. (Havas). Kakor poroča berlinski dopisnik švicarskega lista »National Zeitung«, je v Berlinu razširjena verzija, da namerava nemški poslanik v Moskvi von Schulenburg, ki se mudi ta čas v Berlinu, podati ostavko na svoje službeno mesto.

Avstralija ho izvežbala 50.000 letalcev

Sidney, 7. febr. s. (Reuter). V Avstraliji se je prijavilo za službo v letalski vojski že 60.000 oseb, samo v Sidneyu so znašale prijave po 2000 na teden. Skupno bo sprejetih v avstralsko letalsko službo 50.000 mož.

Stališče v varovanju pomorske nevtralnosti, ki je sprožilo že prve konflikte, je tako, da odtod nevtralnosti resno ne more zapreti nikaka nevarnost. Toda ozir na to nevtralnost bo tudi za zapadni sil vedno važen moment.

V začetku šestega vojnega meseca se zdi, da se je razmerje do nevtralec nekako ustalilo. Ne sicer dokončno, vendar pa nekako tako, da bodo ostali v nasprotju s svetovno vojno nevtralci važnejši faktor, dasi jih bojevanje samo bolj prizadeva nego pred 25 leti.

Nadaljevanje prizadevanj za skupnost jugovzhoda

Zbičevanje Balkanske zveze z Bolgarijo uspešno napreduje — Gospodarsko sodelovanje naj bo prva etapa „Srečen rezultat Beograda“

Curij, 7. febr. z. Beograjski dopisnik »Neue Zürcher Zeitung« doznava, da se na konferencah Balkanske zveze o odnosih do Bolgarije in Madžarske ni še nikdar govorilo in razpravljalo s tolikim razumevanjem kakor tokrat v Beogradu. Razlika je samo v taktiki namrta Budimpešti in namrta Sofiji. Pričakovati je, da bo v kratkem prišlo med Bolgarijo in članicami Balkanske zveze do dvostranskih pogodb, ki bodo odtehtale odklonjeni pristop Bolgarije k Balkanski zvezi. Napetost med Bolgarijo in Rumunijo vidno popušča, kar dokazuje tudi dejstvo, da se bodo v kratkem pričela med obema državama gospodarska pogajanja v cilju poglobitve medsebojnih odnosov. Turčija in Jugoslavija sta k temu mnogo pripomogli in si sedaj predvsem prizadevata, da se vse teritorialne zahteve na Balkanu odgode do konca sedanjega vojne.

Atene, 7. febr. d. List »Eleftheron Vima« poroča iz Sofije, da je turški zunanji minister Saradzoglu ponudil bolgarski vladi v imenu Balkanske zveze sodelovanje pri vseh gospodarskih konferencah držav Balkanske zveze.

Carigrad, 7. febr. j. (Havas) Turški tisk se še vedno bavi s posameznimi fazami konference Balkanske zveze v Beogradu ter razmotira o raznih kombinacijah, ki bi bile glede na solidarnost, ki se je pokazala na konferenci v Beogradu, mogoče za bližnjo bodočnost.

V prvi vrsti vidi turški tisk dva bloka držav evropskega jugovzhoda, ki bi se lahko strnila v močno celoto, madžarsko-bolgarskega ter balkan. zvezo. Ako se bo osnoval tak skupni blok, potem bo to predvsem zasluga italijanskega posredovanja za zblizanje med Madžarsko in Rumunijo, a tudi zasluga intervencije Turčije in Jugoslavije v Sofiji. Tak balkansko-podunavski blok bi predstavljaj najmočnejši branik proti vsaki vojni na Balkanu. Turški tisk soglasno ugotavlja, da so te perspektive ki se obetajo za bodočnost, pač zelo srečen rezultat beograjske konference Balkanske zveze.

„Izpolnjene želje“

Atene, 7. febr. AA. (Havas). O priliki svečane posvetitve prosvetnega doma v Solunu je predsednik grške vlade odgovarjal na vzklike in pozdrave velike množice in imel govor, v katerem je med drugim dejal:

»Sigurno je, da del navdušenja, ki ga vidim, izvirja iz zaupanja in vere, katero goji helenski narod do vlade. Toda en del izvira vsekakor iz občutkov zadovoljstva, da so bile v času konference v Beogradu izpolnjene želje vseh balkanskih narodov pa tudi Grčije. Vi bode veste, da imamo pravico reči, da je tak mir trden, če štiri države članice Balkanskega sporazuma delajo za mir, se trudijo za časten in dojosten mir, torej za mir, ki jim jamči obstoj in narodno neodvisnost.«

Nadaljnji italijanski odmevi

Rim, 7. febr. AA. Ves italijanski tisk prinaša obširne komentarje o beograjskem sestanku držav Balkanskega sporazuma. Vsi listi soglasno izražajo priznanje Balkanskemu sporazumu zaradi modre politike nevtralnosti in odločnosti, da se Balkan zavaruje pred vsemi tujnimi vplivi. S posebnimi simpatijami piše list »Regime Fascista«, ki prinaša članek znanega vojaškega strokovnjaka Mauricia Claremoria. Claremori se je dotaknil v svojem

članku zunanje politike ter pravi, da je Italija prispela prva na Balkan s svojo politiko ravnovesja in pomirljivo akcijo v sporazumu z Jugoslavijo, za katero pravi, da je najmočnejša vojaška sila na Balkanu.

Ko kometira beograjski sestanek stalnega Balkanskega sporazuma poudarja »Popolo d'Italia«, da so udeležence te konference izrazile priznanje stališču Italije in njenim naporom, da se evropska vojna omeji. List poudarja, da se je beograjska konferenca mogla izvršiti v ugodnem ozračju tudi zavoljo tega, ker je anticklon, čigar središče se nahaja v Italiji, razširil svoj blagodejni vpliv na vse Sredozemlje in na jugovzhodno Evropo. Če bi se primerilo, da se iz bogve kakšnih razlogov pojavi pas depresije v ozračju Južne Evrope ali na Sredozemskem morju pa je Italija pripravljena, da to prepreči z vsemi sredstvi.

Še en nemški glas

Berlin, 7. febr. AA. (DNB). Rezultat Balkanske konference v Beogradu je predmet razprave »Deutsche diplomatische-politische Korrespondenz« ki govori o položaju na katerega so naleteli rezultati te konference pri zapadnih vele silah. V Beogradu, pravi list, so dogodki tekli drugače, kakor pa so si to zamisljali in pričakovali v zapadnih prestolnicah. Jugovzhodne države se nisodale zmeti, nasprotno, uvidele so, da Italija kakor tudi Nemčija nimata nobenega drugega interesa, kakor da se v jugovzhodni Evropi ohrani mir. Rajh želi narodom v tem delu Evrope, s katerimi se čuti povezan zavoljo večletnega plodovitega gospodarskega sodelovanja, da po vseh preizkušnjah, ki so jih pretrpeli njihovi prejšnji rodovi, sedaj nemoteno posvete vse svoje sile mirnemu notranjemu delu. Uvideli so, da je tudi Sovjetska Rusija zavzela podobno stališče, kar dokazuje tudi zadovoljstvo, ki ga izraza moskovski tisk zavoljo trdnega stališča balkanskih držav glede mirovne politike. Sklepi Balkanskega sporazuma vsekakor dokazujejo, da so balkanske države razumele znak časa.

Turško posredovanje

Trst, 7. febr. o. Nov dogodek, pravi današnji »Piccolo«, je ojačel nade, da se bodo pobude beograjske konference Balkanske zveze izpolnile. Ta novi dogodek predstavljajo razgovori, ki sta jih imela kralj Boris in ministrski predsednik dr. Klosevanov s turškim zunanjim ministrom Saradzoglom. Razgovori so bili v najtesnejši zvezi z beograjsko konferenco. Mnogo momentov kaže, da je Turčija prevzela vlogo posredovalca med Sofjo in Bukarešto. Kralj Boris je sankcionalno napore svoje in turške vlade. Rezultatov teh novih stikov še ni mogoče predvideti, gotovo pa je, da sta bila kralj Boris in dr. Klosevanov podrobno informirana o razgovorih in posvetovanjih v Beogradu. Zblizanje bolgarsko-rumunskih odnosov bo ugodno vplivalo tudi na ureditev odnosov med Rumunijo in Madžarsko.

Uvoz v Kanado narašča

Ottawa, 7. febr. s. (Reuter). Uvoz v Kanado v decembru je predstavljaj vrednost 72 milijonov dolarjev namrta samo 44 milijonov v lanskem letu. Povečanje kaže med drugim tudi varnost pomorskega prometa. Uvoz iz Anglije se je povečal za poldrug milijon, iz Zedinjenih držav pa za 21 milijonov dolarjev.

Ob 91. obletnici Prešernove smrti

Slovensko društvo v Ljubljani je dal gospod vodja narodske straže v **Kraju** talostni prigodek na spomn, de je naš slavn pesnik gospod

France Prešeren,

dobitar pravice in c. k. pravdosrednik v **Kraju**, 8. dan tega mesca ob osmih dopoldne, po dolgi bolezni in previden s smrtnimi zakramenti umrl.

Pogreb bo v **saboto**, 10. dan tega mesca, ob desetih dopoldne.

Slavnino možo poslednjo čast skazati, povabi slovensko društvo prijatelje in znance rajnega, vse ude slovenskega društva, in sploh vse domorodce, naj pridejo v **saboto** v **Kraju** k pogrebu.

V Ljubljani 8. dan svečana 1849.

Nataniel Josef Blaznik

Faksimile osmrtnice dr. Franceta Prešerna. Izdalo jo je Slovensko društvo v Ljubljani, nataniel pa slovenski tiskar: Jožef Blaznik. To je bila takrat druga osmrtnica v slovenskem jeziku (prva je bila izdana ob smrti Andreja Smoleta). Pričujoči posnetek je izdelan po osmrtnici, ki je ohranjena kot peti doslej znani primerek in je v zasebni lasti

E. Justin: Prešeren na smrtni postelji.

Pred enaindevetdesetimi leti, 8. svečana 1849, ob 8. uri zjutraj je prenehal biti srce našega največjega pesnika dr. Franceta Prešerna.

Slutil je že nekaj mescev svoj konec. Pesnikova hči Ernestina Jelovškova nam pripoveduje v svojih »Spominih«, da ga je ob poslednjem svidenju v Ljubljani vprašala Ana Jelovškova kot mati treh njegovih otrok, kdaj jo bo vzel. V mračni slutnji ji je odgovoril: »Moja žena bo smrt grenkala«

Veliki France je bil pesnik izrednega daru, ki ni samo s srčno nežnostjo povezoval naše besede v čudovite zvoke rimanih stavkov — ampak je prvo našega jezika izoblikoval v tako mojstrske otenke, da mu je dal častno mesto v svetovni literaturi. To je občutil tudi svetovni poliglot Korš, zato ga je preložil v svoj materin jezik v ruščino tako dovršeno in celotno, da ga niti Slovenci nimamo v tako popolni obliki in izdaji.

V počaščenje žalostne obletnice in v spomin velikemu mojstru slovenske besede priobčujemo za vse ljubitelje Prešernijane v pomanjšani obliki dva doslej še ne objavljena faksimila.

Poziv zavedni javnosti

Sedem let je že minilo, kar je mladina nabrala za naše rojake v narodno ogroženem ozemlju čez dvajset tisoč knjig. Danes smo spoznali, da je nastopil zadnji čas, da zopet obnovimo naše postojanke v istem razmerju, kakor so bile postavljene pred sedmimi leti. Naša javnost se še vse pre malo zanima za one branike naše materine slovenske besede, ki nam pomagajo pod najtežjimi okolnostmi gojiti in vzdržati narodno zavest. Zato se obračamo na vse, ki žive v kulturnem izobilju, da skupno prispejemo na pomoč našemu sorodniku, ki živi v pomanjkanju vsake zapisane domače besede.

Ko boste v teh dneh praznili po nalogu magistrata svoja podstrešja, ne pozabite na naš poziv ter nam sporočite, da ste tudi vi pripravili doprinesi delež v naši borbi za vsakega našega rojaka, za vsako ped našo zemljo. Poleg knjig so nam dobro došle tudi stare obleke in igrače. Sporočite svoj naslov na Akademsko podružnico CMD, Wolfova 10-11, nakar bomo takoj prišli po darila.

V trdni veri, da vršimo najplemenitejšo nalogo s sodelovanjem vseh darovalcev, smo se lotili naše nabitne akcije in smo

prepričani, da bomo uspeli, ker bo prispeval sleherni, ki se zaveda, da je v teh težkih časih izvršitev zadane naloge najsvetejša narodna dolžnost.

Akademsko podružnica CMD
Aleksandrove univerze v Ljubljani

Fran Pišek

Maribor, 7. februarja

V vrstah zavednih obmejnih narodnjakov je spet zaznala globoka vzrel. Danes ponoči je nenadno umrl ravnatelj mariborske podružnice Celjske posojilnice g. Franc Pišek, star 57 let. Vest o smrti vzglednega narodnjaka je globoko pretresla vse, ki so ga poznali in spoštovali.

Franc Pišek, ki je bil po rodu iz Šmarja pri Jelšah, je prišel že pred vojno v Maribor. Kot mlad, neustrašen idealist se je s toplotno vnemo lotil narodnega društvenega dela. Najprej je bil v Dr. Rosinovi pisarni, pozneje je bil tajnik in ravnatelj Posojilnice v Narodnem domu Z. ljubeznivo

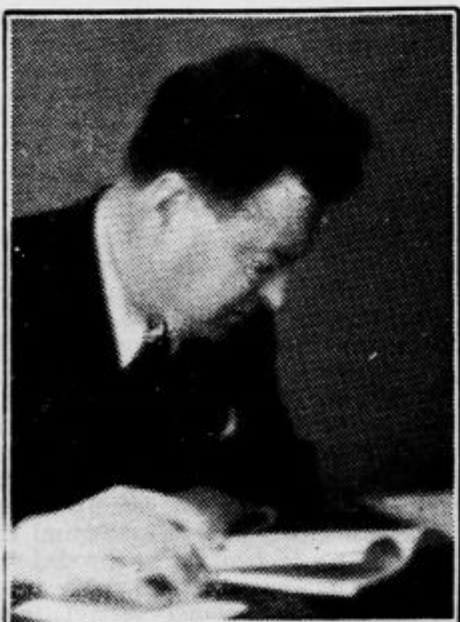
Kulturni pregled

Literarna nagrada mesta Ljubljane

Mestna občina ljubljanska, ki je na vzpodbudo obč. svetnika dr. Jože Bohinca v mestnem kulturnem odboru ustanovila literarno nagrado mesta Ljubljane, podeli danes — na obletnico Prešernove smrti — drugič svojo nagrado. O nje podelitvi je odločalo literarno razsodišče pod predsedstvom obč. svetnika g. insp. Josipa Westra. V razsodišču so bili še tile gg.: univ. prof. dr. France Stepiš in insp. Silvo Kranjčec kot zastopnika mestne občine, dramaturg Josip Vidmar kot zastopnik PEN kluba in B. Borke kot zastopnik Društva slovenskih književnikov. Žirija je sklenila, da razdeli nagrado, ki znaša nominatno 15.000 din (dejansko je nekoliko nižja) na dva dela in sicer prejme prvi del pesnik dr. Igo Gruden za zbirko »Dvanajsta ura«, drugi del pa pripovednik Prežihov Voranc za roman »Požganica«.

Pesniško zbirko Iga Grudna »Dvanajsta ura« je izdala Slovenska matica med svojimi rednimi knjigami l. 1939. O nji so obširno pisali vsi naši listi in literarne revije, vzbudila pa je pozornost tudi v srbskem in hrvaškem kulturnem krogu. V »Južni Srbiji« jo je prikazal z obširnejšo študijo dr. Tom Smerdel. Vsi glasovi so se ujeli v sodbu, da zbirka ni značilna samo za pesnika in njegov umetniški razvoj, marveč je pomenljiva za vso sodobno slovensko lirsko pesništvo. V »Jutru« smo jo prikazali dne 20. aprila 1939. Knjiga je bila priznana že prej banovinska literarna nagrada. Dr. Igo Gruden je pesniški

sotrudnik »Ljubljanskega zvoča« in »Sodobnosti« oglašil pa se je nekajkrat tudi

Pesnik dr. Igo Gruden

v stolpcih »Jutra«. S podelitvijo literarne nagrade mesta Ljubljane je bilo izrečeno njegovi poeziji novo, častno priznanje.

Roman Prežihova Voranca (pseudonim) je izlala Naša založba v Ljubljani, ki pravkar napoveduje zbirko njegovih novel »Samorastniki« in veliki vojni roman z

Illyrisches Blatt.

ZEITSCHRIFT

Vaterland, Kunst, Wissenschaft und geselliges Leben.

Redigiert von Leopold Kordež.

Nr. 13.

Donstag den 13. Februar

1849.

Das erste Heft erschien am 1. November. Diebstahl und Fälschung. Der Preis des Blattes ist im Complete Jahrgang 3 K., bei halbjährig 1 K. 50 Pf. Durch die Post Jahrgang 4 K., halbjährig 2 K. 50 Pf.

Dr. Prešern's Leichenbegängnis.

Am 10. d. M., am 10. Uhr Vormittags, fand in Krainburg Dr. Prešern's (Prešeren) Leichenbegängnis auf eine sehr feierliche, des berühmten Dichters würdige Weise statt. Die ehrenwerte Krainburger Nationalgarde hat hierbei neuerdings bewiesen, wie sie nicht bloß die Ehre der Bürger zu führen, sondern wie sehr sie auch die Verdienste großer Männer zu würdigen wisse! In größter Parade gab sie dem Verstorbenen nicht nur das Geleit, sondern Nationalgardisten trugen auch den Sarg.

Der Sarg wurde aus der Wohnung des Verstorbenen durch die Hauptstraße getragen, wo der Herr Dechant Dargarin eine heil. Totenmesse las, nach welcher sich der Zug, begleitet von acht Priestern, auf den Friedhof in Bewegung setzte, dem sich mehrere Auserwählte, ein großer Theil der Stadtbewohner und viele Verehrer des Verstorbenen angeschlossen, um die irdische Hülle des Mannes zu Grabe zu geleiten, dessen Namen die ganze slavische Welt mit Bewunderung nennt, der die Erde und der Ehre auf unsterblichen Pforten ist.

In kalter Erde ruht nun der Dämon, dessen Bruch so viele Seelen entzweiten und dem das Leben doch nur bitteren Wermuth bot! Ruhe im Frieden, unsterblicher Meister! nun hast Du Deine Hoffnungen erfüllt gefunden im besten Jenseits, nach deren Erfüllung Du Dich sehnst, als du sangst:

Kdo zna

»Noč tamno razjasnit, ki tare duha?

Kdo ve

Kreguja ognati, ki kljuje serec

Od zora do mraka, od mraka do dne!

Den jährlichen Freunden und Verehrern des Dichters diene noch zur Nachricht, daß das Blatt am 17. d. M., am 10. Uhr Vormittags in Krainburg ein Requiem nach dem

Verstorbenen statt, finden wird, wozu sie freundlich eingeladen werden. Die Gefertigten wiederholen diese Einladung um so dringender, als nach abgehaltener kirchlicher Function in der That gegeben werden wird, wo und wie man dem Verstorbenen ein Monum. entzügen werde. Prešeren verdient ein solches Monum. ein solches Monument, daher es sehr wünschenswert wäre, wenn zu dieser Veranstaltung recht viele Vaterlandsfreunde erscheinen würden.

Wir ehren unser Vaterland, wenn wir offen ausgedrückte Männer ehren!

Die Flucht des Papstes.

Bereits in der »Kraiburger Zeitung« haben wir der Flucht des Papstes seiner Zeit ziemlich umständlich erwähnt; da jedoch die »Wiener Zeitschrift« vom 30. Jänner die umfassendsten Details über diese Flucht des heil. Vaters bringt, so dürfen dieselben auch unsern Lesern willkommen sein. Hier sind sie:

Die Abreise des Papstes wurde auf folgende Weise vorbereitet: Die Oelannten von Frankreich, Spanien und Portugal begaben sich mit vielen Wagen auf den Weg nach Civita-Vecchia, um der Voraussetzungen Raum zu geben, daß der Papst diese Richtung nehmen würde, um die Aufmerksamkeit von seiner eigentlichen Bestimmung abzuwenden. In demselben Augenblicke, wo jene Wagen abfuhren, begab sich Seine Heiligkeit, in Begleitung eines einzigen Vertrauten, durch die dunklen Gänge des Quirinals und gelangte Punkt um Punkt im Hofe des großen Pavillons an, welcher sich gegenüber der Kirche des heiligen Stanislaus befindet, und verließ seinen Palast durch das große Thor des Quirinals, wo er, ohne vom Volke der Civita erkannt zu werden, mit seinem Ergebenen in einen Wagen stieg. Auf dem Plage von St. Johannes von Lateran fand er den Grafen Spaur, welcher seiner, in einem mit seinen eigenen Pferden bespannten Wagen, harzte, und kam ohne Schwierigkeit durch das Thor von San Giovanni, von wo er in

Faksimile prve strani časopisa »Illyrisches Blatt«, kjer je nepozabnemu pesniku dr. Francetu Prešernu napisal toplo, gotovo najprisernejšo posmrtnico tedanji publicist in urednik Leopold Kordež. (Pred 91 leti sta izhajala v Ljubljani lista: »Novice« — faksimilirano besedilo smo objavili ob lanskim obletnici »Jutra« — in pa »Illyrisches Blatt«)

Jubilej Milana Šepca

Eden izmed najodličnejših članov zagrebškega Narodnega gledališča, prvi operetni tenor Milan Šepc, bo praznoval 25-letnico svojega neprekinjenega umetniškega delovanja.

lovanja. Proslava bo 15. t. m. z novo uprizorjeno opereto »Orlov«. Poleg Milana Šepca bo po daljši dobi spet nastopila ga. Vera Misita, dirigiral pa bo operni ravnatelj.

SCHICHTOV RADION nere sam!

Pri kuhanju v raztopini Radiona opravijo milijoni kisikovih mehurčkov vse delo pranja perila. Strujijo skupaj z milnico skozi perilo, odpravijo vsoneznago in perilo je tako belo da se kar sveti.

RADION BELINA!

telj Krešimir Baranović. Predsednik častnega odbora meščanov in gledaliških igralcev za proslavo je dr. Branko Pliverić, generalni ravnatelj Prve hrvaške štedionice v Zagrebu. Odbor je sklenil zbrati sredstva za nakup parcele, ki jo bo poklonil jubilaru za požrtvovalno in uspešno delo.

Požar ob državni meji

32 kilometrov od Škofje Loke, nedaleč od državne meje, v prijazni letoviški vasi Sorci, je nastal te dni velik požar, dobro viden vse tja po obronkih Jelovice. Goreti je začelo v hlevu posestnice Marije Pintarjeve v Spodnji Sorci in sicer zaradi kratkega stika pri električnem vodu. Mahoma so ugasnile žarnice prav po vsej vasi, in seveda so opazili nezgodo tudi v elektrarni. Ljudje so slutili, da se je neke moralo nekaj zgoditi in so iskali napake. Tako so prišli tudi do hleva Pintarjeve, kjer se je medtem že razbomhtil ogenj in zajemal les in krmo. Ljudje z domačimi gasilci vred so se sicer trudili na vse kriplje, da kaj rešijo, a ni šlo. Podstrešje hleva je bilo namreč popolnoma založeno s krmo za 15 glav živine in gorelo kakor za stavbo. Mahoma je bila streha z vsem gornjim delom hleva v ognju, ki je požarno žarel v temni večer. To je bilo ob 19. uri. V spoznanju, da tako ne bo šlo, so planili ljudje nad živino in jo še srečno spravili na plano. Žal pa je vse ostalo postalo žrtev ognja. Pogorel je električni motor, mlatnica, slamoreznica, čistilnik, vsa krma, dva voza in pa seveda tudi ves hlev do tal. Škoda ima lastnica 70.000 dinarjev, ki pa je kriča le s 15.000 din zavarovalnice.

Strokovna sodba je, da je električna napeljava v Zgornji in Spodnji Sorci zastarela. Električni vod je instaliran brez zadostne izolacije, je pribit in tako pride še prav lahko do podobnih nesreč. V Pintarjevem hlevu sta bili obe žici nabiti na suh les, ki se je seveda takoj vnel, čim je prišlo do stika. Naj se vsi električni vodi v Sorci strokovno pregledajo.

Smrt invalida posestnika pod zrušenim ostrešjem

Pri posestniku Josipu Senekoviču v Trsteniku v Slovenskih gorah je od teže smega, ki se je nakopčal na ostrešju velikega gospodarskega poslopja, pričelo pokati ostrešje. Zato se je podal v soboto popoldne gospodar s svojim hlapcem ponovno pod ostrešje, da bi ga podprl na najnevarnejših mestih. Ko sta gospodar in hlapec podpirala tramovje, se je nenadno zrušilo. Medtem ko je mlademu hlapcu uspelo rešiti se s skokom v pritličje je posestnika Senekoviča, ki je bil invalid, zajelo tramovje ter ga zdrobilo in pokopalo pod ruševinami. Bil je takoj mrtev. Zapustil je ženo in kopico nepreskrbljenih otrok.

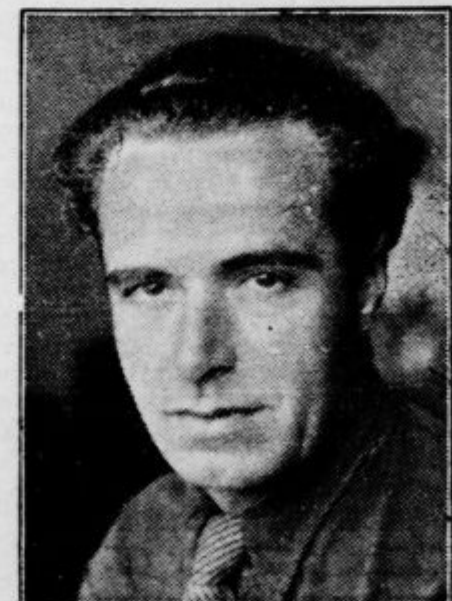
ali manj v istem obsegu kakor v prvem delu. Andante sostenuto prekinja Allegro moderato, ki se nato nadaljuje s tempom in motiviko začetka srednjega dela. — Allegro moderato tretjega dela se začne s kanonom in obravnava vso motiviko iz prvega dela, glavni plesni motiv in nato ritmizirano variacijo uvodnega motiva. Skladatelj obdeluje vse to v najrazličnejših spremembah, dokler se h koncu ne povrne k uvodnemu delu, s katerim tudi skladbo zaključuje.

Bravničarjeva »Belokrajnska« je grajena vsestransko zanimivo in v smislu značilnosti belokrajnske narode motivika. Ritmično je preprosta melodično zanimiva kljub, oziroma vprav zavoljo omejenega obsega, ki nudi v gibanju svojevrsni zvok in daje poteku skladbe svojski značaj. Harmonično sloni na zmerno moderni zvočnosti, kakršno poznamo že iz drugih Bravničarjevih skladb. Harmonični moment se prilagaja kontrapunktnemu, ki odločno prevladuje ter obenem tudi povečuje harmonično pestrost in daje celotni skladbi močno gibljivost, vsebinski pa globino in širino doživljati se s stopenje. »Belokrajnska«, posvečena Otonu Župančiču in izvedena prvič lanskega januarja v Parizu na koncertu jugoslovanske glasbe, je eno iz pomembnih del naše glasbene kulture, zlasti še ker nam predstavlja del našega narodnega življenja v simfonični obliki. Zato bo skladba vzbudila nedvomno mnogo zanimanja.

Koncert violinstke L. D'Albore

V ponedeljek je koncertirala v mali filharmonični dvorani italijanska violinistka Lidia d'Albore. V vrsti naših koncertnih prireditev zavzema njen koncert svojstven položaj, kajti ni bil namenjen toliko virtuoznemu podajanju kot poglobljenju v

plesnega značaja, najprej razširjeno, zatem v izhodni obliki. Motiv, ki ga skladatelj uporablja, se melodično giblje v trdnem obsegu; kontrapunktno ga spreminja na najrazličnejše načine, prinaša ga

Skladatelj M. Bravničar

tudi v ravni obratni in mu sočasno pridružuje še več drugih motivov. Pravkar omenjeni motiv je kombiniran z uvodnim motivom; le kratko ga prekine motiv kresne belokrajnske pesni, nakar nadaljuje skladatelj prejšnjo motiviko. Posamezni deli so opremljeni z ustreznimi tempi: uvodni Larghetto prehaja v Allegro moderato začetka prvega dela, ki ga v kresni pesmi nadomesti Largo in mu sledi motiviki primerni Allegro moderato. Srednji del, ki se začne s kanonom in sostenuto, je po značaju elegičen in vsebuje svojevrsno motiviko, duhovno sorodno slovenskemu obelisku, in gibajočo se bolj

naslovom »Doberdoba«. Le-ta utegne biti prvi izrazito vojni in v nekem smislu za to vrsto literature reprezentativni roman v slovenski literaturi. »Požganica« obravnava z znatnim epičnim uspehom prekratne dni v Meziški dolini, ko se je zrušila stara avstrijska oblast, a nova jugoslovanska oblast se še ni uvedla. V času medvladja so nastajali značilni dogodki, ki so se potlej razvijali v boj med našo in avstrijsko državo za koroška slovenska tla. V teh konfliktih so se pokazale mnoge socialne in politične nepravilnosti našega obmejnega življenja in pisec »Požganice« je s svojim spisom prispeval tehten dokument ne le k zgodovini, marveč posebej še k psihologiji našega prekrata in sploh slovenskega obmejnega ljudstva. Kljub vsej kvalitetni neenakosti epičnih plasti tega romana je »Požganica« po splošni sodbi najzanimivejša in najznamenitejša slovenska epika pripovedna knjiga leta 1939, zato je bila po pravici odlikovana z literarno nagrado mesta Ljubljane.

Nova rapsodija

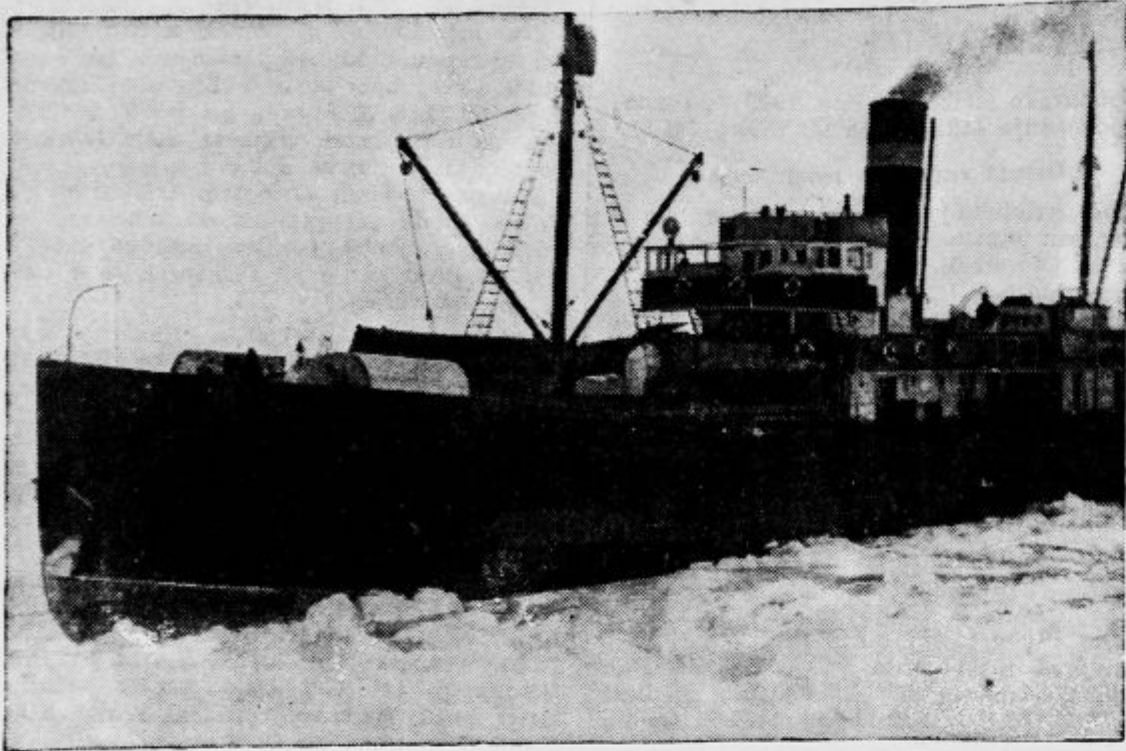
M. Bravničarja

Ljubljanska filharmonija bo na svojem koncertu v petek izvajala poleg skladb Smetane, Čajkovskega in Baranoviča tudi »Belokrajnsko«, — rapsodijo plodovitega in nadarjenega slovenskega skladatelja Matije Bravničarja, ki je že dvakrat poprejš uspešno vnesel slovensko folkloro v simfonično obliko: prvič v »Slovenski plesni burleski« in drugič v »Hymnus slavice«, ki je grajena na istoimenski Trubarjev koral.

»Belokrajnska« rapsodija v enem stavku kaže tipičnosti vzhodnjaške, predvsem belokrajnske folklorne mentalitete. Naslanja se na zapiske raznih zbirateljev slovenske narodne motivike. Začenja se z uvodom, ki prinaša obče slovensko motiviko in preide nato v izometrični ritem

„Sedov“ se je vrnil

Slavnotešen sprejem posadke, ki je bila dve leti v oklepu polarnega ledu

Ledolomilec »Sedov«

Posadka ruskega ledolomilca »Sedova«, ki je dve leti križarila na ledenju po polarnem morju, se je iz Leningrada že odpeljala v Moskvo, kjer so ji priredili svečan sprejem. Že nekoliko dni prej je bila sovjetska prestolnica v napetem pričakovanju. Listi so poročali o raznovrstnih pripravah.

Iz sončne Južne Rusije so poslali v zasneženo Moskvo tisoče cvetic, moskovska izdelovalnica avtomobilov, ki je pravkar izdelala nov tip avtomobila, je poslala prve vozove tega tipa, okrašene s cveticami, k sprejemu na postajo. Neka znana slaščičarna je pekla že nekoliko dni prej torte, ki predstavljajo srečanje »Sedova« in ledolomilca, ki mu je prišel na pomoč v polarnem ledu. Delavnice za umetnostno obrt so izdelale z roko poslikane pokale za vseh

15 udeležencev te znamenite odprave, razen tega pa je prejel vsak udeleženec čajni servis iz petnajstih kosov, ki je imel vsak podobo enega udeleženca. Cesto Gorkoga, ki vodi od postaje do Kremlja, so posebno slavnostno okrasili. Šole, obrati in oblasti so poslane svoje zastopnike k sprejemu, a pozdravne svečanosti so prenašali z velikimi zvočniki.

Razume se samo po sebi, da so bili možje »Sedova« že na poti iz Murmanska v Leningrad in v Leningradu samem delni podobnih sprejemov. Listi so ves čas objavljali njihove slike in tudi prve posnetke, ki jih je posadka »Sedova« napravila med svojim dveletnim potovanjem. Filmski operaterji pa so med vožnjo obeh ledolomilcev domov zvrtili nad 5000 m filma.

Štiri dni odrezani od sveta

Posledice letošnje zime na Angleškem

V Crawfordu na Škotskem je bil neki hotel zavoljo silnih zametov in metežev, ki so divjali v zadnjih dneh na Angleškem, štiri dni popolnoma odrezan od sveta. Za njegovih 400 gostov, večinoma potnikov z naslednjih ladij, ni bilo končno nobene jedi več na razpolago. Nekateri so že oboli. Najslabše se je godilo skupini otrok, ki so v nekem avtobusu obitli v snegu. Dva snežna pluga s traktorjem sta

si z veliko težavo napravila pot do hotela in pripeljala živeža in zdravil.

Mraz in sneg sta tudi drugod na Angleškem povzročila spet mnogo nepravil. Tako so morali posebno zasedanje sodišča v Liverpoolu preložiti, ker neki sodnik in dva porotnika zavoljo zametov niso mogli dospeti v Liverpool. 500 priči, ki so prišli k razpravam, so morali poslati domov.

Odprave raziskujejo kozmične žarke

Merilne naprave z balončki

Kalifornijski zavod za tehnologijo je prejel prvo poročilo znanstvene odprave, ki jo je bil odposlal, da bi raziskovala kozmične žarke. Odprava sama se bo vrnila v Los Angeles proti sredini tega leta.

Znanost bi rada izmerila kozmične žarke v višini več nego 25 km in pred vsem bi rada vedela, kakšne so razlike za različne dele sveta. Odprava, ki smo jo omenili, je še pred začetkom vojne odpotovala

preko Avstralije in Indije, obiskala bi še Egipt in Evropo ter se vrnila nato v Ameriko. Na mnogih mestih spušta komplicirane merilne aparature z baloni v višino, v manj obljubljenih krajih, kjer ni pričakovati, da bi te balone spet dobili, pa uporablja posebne balone in priprave, ki javljajo merilne rezultate z brezžičnimi valovi avtomatično iz zraka.

„Nobenih posebnih dogodkov“

Posnetek z nemškega bojišča ob Renu. Betonske utrdbe so pod snegom, kateremu bodo v kratkem sledile poplave

Če še ne veš, zdaj izveš:

da je holandska vlada razpisala prisilno posojilo, v katerega morajo vložiti vsi delniške družbe polovico svojih taktijer in dividend iz poslovnega leta 1938; da so po finskih podatkih izgubili sovjetci doslej okoli 250 letal; da so Angleži in Francozi od začetka v ne do danes potopili najmanj štiri od petinpetdesetih nemških podmornic; da je na madžarskem ozemlju 65.000 skih beguncev, ki jih je vojna orodovine; da je Nemčija zahtevala od Belgije nad 10.000 tovornih vagonov; da sta prispela finska športnika N in Maki na propagandno turnejo v njene države; da je bil državni prezident Turčije Ineni pretekle dni operiran. Odst so mu oteklo pod desno ključnico. Operacija je trajala borih osem ur; da so ruski letalci nad finskim oze od 28. januarja do 3. februarja odbombali 6800 bomb, ki pa so zahtevale bomo 145 človeških žrtve; da je Ren v zadnjih dneh narasel metre, kar ustvarja možnost nepoplav na zapadnem bojišču; da se Italija navzlic vojnemu stanju v Evropi krepko pripravlja na mednarodno razstavo v Rimu l. 1942; da je ostala Holandska po dolgi letih v tej zimi prvič brez rib.

Zmagovita stafeta v Ga-Pa

Nemška četvorica Baur, Berauer, Demetz in Leupold, je zmagala v stafeti na 4 x 10 km z izbornim časom 2:41:25.

Praga – milijonsko mesto

Razvoj češke metropole od l. 1850 do danes

Konec l. 1939. je Praga štela 1.021.000 prebivalcev. V svojem razvoju do milijonskega mesta je kazala v teku enega stoletja čisto precej oklevojoče tempo. Šele v zadnjih dvajsetih letih je v svobodni državi nadoknadila zamude.

Število njenega prebivalstva je naraščalo predvsem seveda zaradi vključitve predmestnih občin po l. 1918. Še l. 1850. je štela nekaj manj kot 125.000 prebivalcev, l. 1857. jih je bilo okrog 153.000 in l. 1866. 173.000. Dne 1. januarja 1922. se je iz 11 predmestij in tako imenovane »Male Prage« ustanovila današnja »Velika Praga«, ki je štela tedaj 676.663 duš. L. 1930. je dosegla tri četrti milijona, dve leti pozneje 850.000 prebivalcev, l. 1935. pa že

900.000 a ob koncu lanskega leta je presegla, kakor smo navedli, milijon prebivalcev. S tem se je uvrstila med največja mesta na svetu.

Miss Pauline Gowerjeva

znana angleška letalka, se je prijavila kot pilotka letalskega oddreda ženske pomožne službe in ima polne roke dela s transportiranjem novih letal iz tovarna na vojaška letališča

Sovjetske državljanke brez feredže

V sovjetskih republikah Uzbekistanu in Tadžikistanu, ki imata po večini muslimansko prebivalstvo, nameravajo ženam prepovedati nošo pajčolanov čez obraz, znane feredže. Predlog, da se feredže odpravi in da se kaznuje vsakdo, ki bi se temu upiral, je postavila neka uzbekistanska posadka. V Uzbekistanu in Tadžikistanu se vršijo številni shodi, ki podpirajo nje predlog. V uzbekistanski prestolnici Tashkentu so »praznik žene« 30. januarja stotine žensk proslavile na ta način, da so se pojavile na ulicah z nezastrtimi obrazi. Njih očetje in možje so v premnogih primerih sicer grdo gledali, toda pomagalo jim ni nič.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

Poškodovan original

Stoletnikovi načrti za bodočnost

Bolezen in poroka s šampanjcem

Auguste Albert Pinson, bankir v pokouju, je v francoskem mestu Sartrouvillu v okolici Pariza pred kratkim slavil svoj stoti rojstni dan. Istega dne je slavil tudi poroka s svojo 75-letno gospodnjo. Prav za prav še ni hotel poroke, preložit jo je hotel do konca vojne, »kajti v tako resnih časih ne moreš prirediti slavnosti«, toda baš na svoj stoti rojstni dan je zbolel in ker je najmanjša bolezen v teh letih nevarna stvar, je dal poklicati župana, ki

ga je v njegovi spalni sobi poročil z gospodnjo.

Poroko so po stari šegi zalili z nekoliko steklenicami šampanjca. Naj si je bila poroka ali šampanjec, vsekakor drži, da je bil gospod Pinson dan nato že skoraj zdrav, a nekoliko dni pozneje je začel opravljati že svoje običajno delo na vrtu, ki je njegov ponos. »Po vojni bom namesto zelenega fižola gojil rajši cvetače, kajti cvetača je moje žene najljubša jed,« je dejal žurnalistom, ki so ga obiskali...

Konec gentlemanov

Vplivi vojne na londonsko modo

Vojna meče svoje sence tudi na londonsko modo. Angleški krojači se boje, da bo letošnja poletna moda v znamenju papirnih okrasov za klobuke, krajših spodnjih hlač za ženske, oblek, ki ne bodo izražale veselja do barv, in standardnih oblek za

Dež pri mrazu 5 stopinj pod ničlo

Holandski listi beležijo, da ni imela njih dežela že 55 let tako čudne zime kakor letos. Dosežen je bil največji mraz v zadnjih sto letih, razen tega pa se je še primerilo, da je deževalo pri 5 stopinjah mraza. Kaj takšnega ne pomni niti najstarejši danes živeči ljudje.

moške. Tega se neki sloji na Angleškem prav za prav najbolj boje in londonski tisk se bavi deloma zelo sarkastično s tem problemom. Tako Tiše »Daily Mirror«:

»Predstavljajte si, če bo vojna trajala še mesec ali leta, tedaj bodo vsi gentlemani tekali v istih standardnih oblekah naokoli kakor negentleman! Obojih bi potem ne mogli več razlikovati. Lahko bi se celo zgodilo, da bi namesto kakšnega gentlemana nastavili kakšnega negenta v Whitehallu samo na podlagi njegovih sposobnosti, a ne na podlagi ureza njegove obleke! To se ne sme zgoditi!«

A NEKDOTA

Prof. Oplerbek, učenec znamenitega raziskovalca bacilov Roberta Kocha, je ostal samec. Vsa dela mu je opravljala postarna, godrnjava gospodinja, ki je skrbelo za vse, med drugim tudi za nakup in razpošiljanje daril raznim svojem in prijateljem ob godovih in praznikih. Profesor sam sploh nikoli ni vedel, kaj je komu kdaj daroval, ker je gospodinja dajal le denar, ki ga je ob koncu meseca zahtevala od njega.

Nekoč so Oplerberka poklicali v neko prijateljsko družino, kjer je bila zbolela najmlajša hčerka. Prvo, kar je zdravnik in bakteriolog zagledal, je bila igračka, ovca iz lesa in volne. Nasrhl je obrvi in dejal: »Kateri idiot je otroku podaril tega nosilca bakterij?«

Hišna gospodinja je pogledala pestunjo, ta pa ni mogla zatajiti resnice: »Vi, gospod profesor, in sicer zadnje božične praznike!«

VSAM DAN ENA

»Nu, kako se ti zdi — ali sem dobro izbral nevesto?«
»Tako se mi zdi, po pravici povedano, da izbira ni bila posebno velika...«
(»Texas Ranger«)

MICHEL ZEVACO:

Don Juan

ROMAN

»Zakaj mi ne bi, Corentin? Prava ljubezen zmerom najde odkrite besede, ki jih ljubecko uho ne presliši. Kamenito srce bi morala imeti, da ne bi poslušala krika moje strasti!«

»Težko da bi vam verjela, če ve, kako vam pravijo v Sevilji... in to gotovo ve.«

»Oho! Kako mi pravijo? Ti veš?«

»Menda vem. Kakor vsi ljudje. Imenujejo vas, don Juan el Burlador!«

»Sveta nebesa! Ali je mogoče! Da morejo tolikanj zavijati resnico! Slepac don Juan!... Stoj, Corentin! Ustaviva se malce... Zlezi s konja... Vidiš tistole drevo, ki je do tal obraščeno s tenkimi šibami?... Tam, ob potoku...«

»Topol,« je rekel Corentin.

»Naj bo, kar hoče. Stopi, Corentin, ureži eno teh šib.«

Jakomin je ubogal.

»Ne tiste. Pretenka je... da, ta bo prava... obreži jo nekoliko... tako!«

»Náte, gospod. Kaj pa boste z njo?«

»Jaz? Saj ni zame. zate je. Naklesti se, Corentin!«

»Kam? Sam naj se?«

»Saj sem ti moral obljubiti, da te ne bom več pretepal! Kdo naj te torej kaznuje za tvoj zločin, ako ne ti sam?«

32

»Za moj zločin?« je ostrmel Corentin.

»Kakopak. Mar ne veš, da sem eden izmed sevilske štiriindvajsetorice? In ti si me razžalil, ker si me imenoval sleparja. Andalusijska pravica bi te kaznovala z ječo. Jaz pa sem dober človek in se zadovoljim s tem, da si sam našteješ dvajset krepkih udarcev... Izvrstno! Le tako naprej! Maži se! Oh, ne kriči tako glasno, oglušil me boš!«

Jakomin je kričal z vso pravico, kajti udarci, ki si jih je zadajal na pleča in kolke, so bili tako sočni, da bi bili tudi poklicnemu rablju v čast.

»Dovolj!« je nazadnje rekel don Juan. »Ostanek ti prizanesem, saj nisem stekel pleskar.«

»Gospod,« je zastokal Jakomin, »odvežem vas dane besede. Prihodnjic me rajši sami naklestite: vi ne udrihate tako strahovito.«

»Naj bo, ko vidim, da je v tvojo srečo. In zdaj povej: kako me imenujejo v Sevilji?«

»Z imenom, ki ga vsi poznajo, gospod. Vsa Andaluzija vam pravi resnicoljubni don Juan.«

»Ha, ha! Vidiš?... Samo ti si imel tako slab spomin!«

»Joj meni, da res! A vrag naj me vzame, če ne bo bodoče boljše!«

Zajahala sta konja in spet nadaljevala pot.

Cesta, razmeščana od jesenskega dežja, je bila pokrita z lužami, ki so trepetale v burji. Nenadoma se je vgreznila v strmo, trnjevo deber.

Ko sta prišla iz debri na širogo goljavo, sta se pognala izza ovinka dva jezdeca. prvi oborožen s težkim mečem, drugi z arkebuzo in prižganim podpalom v roki. Prvi je vzdignil roko in kričnil:

»Stojta! Denar ali življenje! Odločita se! Hitro!«

»Oho-« je dejal don Juan. »Dajta nama minuto časa za premislek!«

»Tako Ustreli, Bel-Argent, ustreli žele!«

Corentin se je stisnil konju ob vrat. Don Juan je izdrl rapir. Strel je počil, svinčenka se je živžgaje izgubila v daljavi. Tisti, ki je prej kričnil, se je zapodil nad dona Juana. Konja sta udarila drug ob drugega in se vzpela na zadnje noge, jeklo se je zablskalo, hripava kletev je utonila v pišu. Še trenutek, in malopridnež je omahnil na zadek svojega konja, ki ga je odnesel po goljavi. Ko je obstal, je ranjenec zdrknil z njega, telebnil na tla in negibno obležal. Vse to ni trajalo niti minuto. Don Juan je zajahal k umirajočemu klatežu in skočil na tla, Corentin pa je pustil strelcem iz oči v oči.

Ta siromak ni bil videti ne hudoben ne kdo ve kako strašan; imel je enega tistih hudomušnih obrazov, ki jim gre zmerom na smeh; le nekam osupel je bil ta mah in njegove oči se niso mogle odtrgati od Corentina.

»Boji se me,« je pomislil Jakomin. »Torej Bel-Argent ti pravijo?« je vprašal.

Mož je prikimal. Nato se je menda ohrabil:

»Ali je mar pravi?« je dejal.

Tedaj se je don Juan vrnil, premeril razbojnika z očmi in rekel:

»Končano je. Lahko ga pokoplješ, če hočeš.«

»Zan Poterne je torej mrtev?« je rekel Bel-Argent, ne da bi se zdržnil. »Nu, zdaj je menda zadovoljen, ko je tolikrat zatrjeval, da rajši umre de-

seterne smrti od bodala ali meča na širnem polju kakor enkrat samkrat s konopljeno pahovko okrog vratu. Pokopljem ga, da, in vrani, ki tamle oprezajo, ne bodo nič dobili.«

Tak je bil žalni govor za klatežem, ki je z razparanim grlom ležal na mračni goljavi.

»Njegov konj in njegova zapuščina sta tvoja,« je nadaljeval don Juan. »Drugič pa dvakrat premisli, preden spet koga napadeš, ali pa bolje pomisli s svojim pihalnikom.«

Bel-Argent je skomignil z rameni, se še enkrat ozrl na Corentina in odšel k mrtvemu tovarišu. Ko je napravil deset korakov, se je obrnil.

»Torej je pravi?« je ponovil.

»Kdo?« je srdito kričnil Corentin. »Kdo pa?...«

»Čuj, prijatelj!« je zdajci rekel don Juan.

Poobotavljal se je, kakor da bi se upiral misli, ik je vstajala v njem, nato pa dodal:

»Pridi semkaj... ne, rajši stopim jaz do tebe,« je popravlil in čudno ošinil Corentina z očmi.

Z odločnimi, silovitimi koraki je krenil proti klatežu.

Jakomin Corentin je negibno obstal na mestu.

»Zakaj gre tja?« mu je rojilo po glavi. »Zakaj ne mara, da bi ga jaz slišal? Takšen je videti kakor hudobna zver, če jo spustiš z verige... Kaj neki spet kani?...«

Don Juan in malopridnež sta obstala pri trupu Zana Poterna. Tenorio je govoril z zamolklim glasom, brez giba, brez kretnje... in razbojnik ga je poslušal, zavil v svoj raztrgani plašč...

Očitno je bilo, da gre za odurno kupčijo.

MALI OGLASI

CENE MALIM OGLASOM

50 par za besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 3.— za šifro ali dajanje naslovov plačajo oni, ki iščejo službo. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 12.—. Dopolni in zbiranje se računajo po Din 2.— za vsako besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 5.— za šifro ali dajanje naslovov. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 20.—. Vsi ostali oglasi se računajo po Din 1.— za besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 5.— za šifro ali dajanje naslovov. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 17.—.

Službo dobi

Modistko
posvem samostojno delavko iščem za takoj. Le pridne z dobrim okusom naj se oglasi pri Franti Kogovčev, Františkanska pasaža. 2560-1

Prodajalko

katera je zmorna voditi krznarsko trgovino, sprejem, Peter Semko, Maribor, Tyrševa 7. 2255-1

Postrežnica

dobi mesto za 4 krat tedensko. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 2619-1

Manufaktura

sprejem takoj. Ozira se le na prvovrstno moč. Aranžiranje izloži pogoj. Nastop takoj ali pozneje. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 2610-1

Starejšo žensko

pametno, sprejem v stalno službo kot vzgojiteljico k dvema fantoma, po možnosti z znanjem kakšnega tujega jezika. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 2626-1

Službe išče

Knjigovodja -

bilancist
organizator slovenski, srbo hrvaški, nemški, francoski, laški, išče stalne namestitve. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Dolgoletna praksa«. 2587-2

Gospodinja

srednjih let, ki govori tudi nemško in srbsko, dobra kuharica in vzgojiteljica, tudi spretna v šivanju išče službo v boljšem gospodinjstvu ali v hotelu. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Nina«. 2536-2

Izobraženo dekle

želi namestitve v pomoč v lekarni, kavarni, restavraciji ali slično. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 2604-2

Brivski pomočnik

dober delavec, vojašine prost, nekadišče, išče službo v Ljubljani. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 2625-2

Samostojna

kuharica
prevzame službo za takoj. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 2628-2

Pisalni stroj

mali kovček, en nov in en rabljen, zelo poceni naprodaj. Poizve se: mlekarica, Slomškova 9. 2636-29

Upokojenec

želeniški zvanik, samski srednjih let, z majhno pokojnino, išče službo lovkega čuvaja v nižje ležečem revirju. Ima dolgoletno prakso tudi v čebelarstvu, pogoj prosto stanovanje in hrana. Posedujem svojo opremo. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 2631-2

Prodaj

Parkete, deske in bukova drva
ugodno prodaja Ivan Šišk, tovarna parketov, Metlikova 4., telefon št. 22-44 249-6

INSERIRAJ

V »JUTRO«

G. Th. Rotman

SAMBO IN PETER POTUJETA

70

Med tem, ko so se godile zgoraj takšne reči, je sedel spodaj Jumbo-bumbo in lovil ribe. Za sedež je imel konec debla, ki so ga bile pridne in spretno zamorske roke izpremenile v nekakšno pristajalno brv. Niti slutiti ni nevarnosti, ki se je pripravljala...

Izgubljeno

Oseba ki je odnesla v torek popoldne iz kopalnice OUZD uro-zapestnico, se poziva, da jo vrne pri blaginji kopalnice, ker je ugotovljena. 2629-28

Dragocenosti

Vsakovrstno zlato kupuje po najvišjih cenah CERNE juvelir Ljubljana. Wolfova ulica

Razno

PREMOG
KOKS — DRVA
audi

1. Pogačnik

BOHORICEVA 5
Telefon 20-59
Postrežba brezhibna.

Uspešno oglaševanje le v »Jutru«!

LIPSKI POMLADNI SEJEM 1940 od 3.—8. marca

in častni zastopniki
Ing. G. FÖNNIES, Ljubljana, Tyrševa 33 — telefon 27-62.

JOSIP BEZJAK — Maribor.
Gospodna ul. 25. Telefon 20-97.
Prijavite se pri zastopniku zaradi preskrbe brezplačnega vizuma najkasneje do 13. februarja 1940.

Vsa pojasnila dajejo:
ZVANICNI BIRO LAJPCESKOG SAJMA BEOGRAD.
Knez Mihajlova 33/L.

ZAHVALA

Ob smrti našega ljubljenega soproga, očeta, strica

TROST FRANCA

MESTNEGA UČITELJA V POKOJU

nam je došlo toliko dokazov plemenitega sočustvovanja, da izrekamo tem potom vsem našo iskreno zahvalo.

Zahvaljujemo se vsem udeležencem njegove zadnje poti za poslednjo čast, ki so mu jo izkazali, posebej se prečastiti duhovščini, pevskega zboru Glasbene Matice, gospodom stanovskim tovarišem in darovalcem vencev.

Ljubljana—Dunaj, dne 7. februarja 1940.

Zalujoči ostali

Mestni pogrebni zavod
Občina Ljubljana

ZAHVALA

Vsem, ki so z nami sočustvovali in spremlili na zadnji poti našega moža, očeta, deda in tasta, gospoda

Sebastijana Čenčurja

ŽELEZNISKEGA URADNIKA V POKOJU

se iskreno zahvaljujemo.

Zahvaljujemo se posebno docentu gosp. dr. Matku za požrtvovalnost in uspešno lajšanje trpljenja ter oč. duhovščini.

Maša zadušnica se bo brala v soboto, dne 10. februarja 1940, ob pol 8. uri v cerkvi Sv. Petra.

LJUBLJANA, 7. februarja 1940.

Zalujoče rodbine

Mestni pogrebni zavod
Občina Ljubljana

NAPRODAJ JE

kompletna parna naprava, obstoječa iz stabilnega parnega stroja 175 HP s kondenzacijo in pripadajočim Tisch-bein-kotlom s pregrevanjem: ogrevalna plošča 125/132, 10 Atm. Ponudbe na oglašni oddelci »Jutra« pod »Parna naprava«.

V vseh strokovnih trgovinah gospod....

za kuhinjo — najcenejše v zalogi pri
Linolej SEVER, LJUBLJANA, Marijin trg 2.
Strokovno polaganje linoleja.

Ingenieur-Schule

Mittweida
(Deutschland)

STROJNISTVO, GRADNJA AVTOMOBILOV IN AVIJONOV
ELEKTROTEHNIKA PROGRAM ZASTONJ

OGLAS

Državna tovarna avijonov v Kraljevu sprejme:

1 prvovrstnega brusaca

(za Planschleifmaschine in Rundschleifmaschine),

1 prvovrstnega ostrilca orodja

(za svedre, razvrtče in rezake),

več rezkarjev (frezerjev)

in kovinskih strugarjev,

več orodjarjev.

Plača po dogovoru — po sposobnosti. — Javiti se je osebno ali pismeno na osebni oddelci tovarne.

Oglas.

UPRAVA ZAVODA »ČAČAK« potrebuje večje število prvovrstnih obrtnikov:

avtogenskih varilcev, orodničarjev, elektro-mehaničarjev (telefonskih)

ki delajo tudi na skobelniku, preciznih mehanikov, ključavničarjev in strojnih mizarjev. — Pogoji se lahko ogledajo na borzah dela in v Obrtniškem združenju.

iz pisarne zavoda »Čačak« T. br. 1247/40.

PRODAJA LESA

Parna žaga »Gorjanci«, d. z. o. z. v Ljubljani, Miklošičeva cesta 6 proda iz svojega gozda na Gorjancih na panju okoli 10.500 m³ smrekovega žagarskega in tramskega lesa, 8200 m³ bukovega lesa za hlode in 39.000 prn lesa za bukova drva. V najem odda tudi žago na Gorjancih. V pošte pridejo interesi, ki kupijo celotno množino lesa.

KONKURS

Mestna občina Bijeljina SPREJME TAKOJ SPOSOBNEGA

UPRAVITELJA PARKA

ki je izboren cvetličar in organizator parkiziranja. — Nastop 15. februarja. Plača po dogovoru. Reflektanti naj se obrnejo z dopisnico, da bi občina izbranega mogla pozvati na dogovor.

Iz pisarne mestne občine v Bijeljini št. 855 od dne 1. februarja 1940 leta.

Umrla nam je naša dobra mama, babica in prababica, gospa

FANI STARY roj. Laninšek

Nepozabno pokojnico bomo spremlili k večnemu počitku v petek, dne 9. februarja 1940 ob 16. uri pop. na mestno pokopališče v Krškem.

Maša zadušnica se bo darovala v soboto, dne 10. februarja 1940 ob 7. uri zjutraj v pokopališki cerkvi.

KRŠKO, dne 7. februarja 1940.

JOSIP, ELZA, ROZA, otroci in družine: STARY, SLUGA, ZAJDELA in LANINŠEK

Zapustila nas je po daljšem mučnem trpljenju naša mamica, gospa

KAROLINA LUHN

previdena s sv. zakramenti v 58. letu starosti.

Pogreb nepozabne pokojnice bo v petek, 9. februarja ob 4. popoldne iz mestnega pokopališča.

Sv. maša zadušnica bo v soboto 10. februarja ob pol 7. zjutraj v opatijski cerkvi v Celju.

Celje, Budimpešta, 7. februarja 1940.

Zalujoči: KAROLINA por. KRONSTEIN, hčerka; ERVIN in VIKTOR, sinova.

Umrl je v 87. letu starosti naš skrbni oče, stari oče, tast, svak in stric, gospod

BIZJAK ANTON

bivši krojaški mojster, gostilničar in hišni posestnik previden s tolažili sv. vere.

Na zadnji poti spremlimo blagopokojnika v četrtek, dne 8. februarja 1940 ob pol 3. uri popoldne izpred hiše, Bohoričeva ulica 16, na pokopališče k Sv. Križu.

Sv. maša zadušnica se bo brala v sredo, dne 14. februarja 1940 ob 7. uri v farni cerkvi Sv. Petra.

Ljubljana, Maribor, Salzburg, 7. februarja 1940.

ZALUJOČI OSTALI

Mestni pogrebni zavod
Občina Ljubljana

CELJSKA POSOJILNICA D. D. V CELJU

javlja tužno vest, da je njen dolgoletni in zvesti ravnatelj podružnice v Mariboru, gospod

Franjo Pišek

po dolgi mučni bolezni preminul.

Pokojnika ohranimo v častnem spominu.

UPRAVNI SVET IN RAVNATELJSTVO